

Fisiopatologia i Semiologia Clínica**2012/2013**

Codi: 102936

Crèdits ECTS: 11

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2502442 Graduat en Medicina	960 Graduat en Medicina	OB	3	A

Professor de contacte

Nom: Alejandro Roca-Cusachs Coll

Correu electrònic: Alejandro.RocaCusachs@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És aconsellable que l'estudiant hagi assolit unes competències bàsiques en Biologia cel·lular, Bioquímica i biologia molecular.

És convenient un coneixement suficient sobre les bases psicològiques dels estats de salut i malaltia, així com un nivell adequat de coneixements en Comunicació interpersonal.

És recomanable haver assolit uns coneixements suficients en:

1. Anatomia general i específica dels diferents òrgans i sistemes
2. Fisiologia general i específica dels diferents òrgans i sistemes

Objectius

L'assignatura es programa al tercer curs del Grau de Medicina, que correspon a l'inici del període clínic, un cop s'han assolit els coneixements bàsics sobre l'estructura i funció del cos humà i abans d'introduir-se en l'estudi de les diferents patologies mèdiques i quirúrgiques i en la pràctica clínica .

El seu objectiu general és l'estudi de la persona malalta i suposa, per tant, el coneixement dels aspectes generals i bàsics de la malaltia. En qualsevol cas, constitueix el primer contacte de l'estudiant amb la clínica i ha d'oferir-li una visió global i sistematitzada del pacient.

El coneixement de la fisiopatologia general, de la semiologia i de la propedèutica clínica permetran a l'alumnat afrontar el cicle clínic de la seva formació coneixent prèviament què és l'home malalt, la relació que el metge estableix amb el pacient, la tècnica d'obtenció de les dades subjectives que l'afligeixen, els mètodes i tècniques d'obtenció de les dades objectives que aporten l'examen físic i els exàmens complementaris elementals per, finalment, agrupar els signes i símptomes fonamentals, fent abstracció del que és superflu, i conformar les grans síndromes de la medicina interna.

Els objectius i continguts de l'assignatura es complementen amb les de les assignatures del mòdul de procediments diagnòstics i terapèutics (bases de la cirurgia clínica, microbiologia i parasitologia mèdiques, radiologia clínica, patologia estructural i molecular i farmacologia general) programades també a tercer curs.

Competències

- Demostrar que comprèn els agents causants i factors de risc que determinen els estats de salut i el desenvolupament de la malaltia
- Demostrar que comprèn les manifestacions de la malaltia sobre l'estructura i funció del cos humà
- Demostrar un nivell bàsic d'habilitats de recerca.
- Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
- Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
- Indicar les tècniques i procediments bàsics de diagnosi i analitzar i interpretar els resultats per precisar millor la naturalesa dels problemes
- Obtenir i elaborar una història clínica que contingui tota la informació rellevant, estructurada i centrada en el pacient, tenint en compte tots els grups d'edat, sexe, els factors culturals, socials i ètnics
- Realitzar un examen físic general i per sistemes, apropiat a l'edat del pacient i al sexe, de manera completa i sistemàtica i una valoració mental

Resultats d'aprenentatge

1. Demostrar un nivell bàsic d'habilitats de recerca.
2. Demostrar, en l'activitat professional, un punt de vista crític, creatiu i orientat a la recerca.
3. Descriure l'afectació per òrgans i sistemes i les formes de presentació de les malalties de l'aparell respiratori, circulatori, digestiu, de la sang i òrgans hematopoètics, sistema nerviós, aparell locomotor, aparell genitourinari, metabolisme i sistema endocrí
4. Descriure la relació entre constitució i malaltia, així com els factors físics, químics, ambientals, hàbits alimentaris i ús de drogues, factors psíquics, socials i laborals, i carcinògens que determinen el desenvolupament de la malaltia
5. Explicar els mecanismes de l'envelliment, les síndromes geriàtriques i la valoració general del pacient geriàtric
6. Explicar els mecanismes pels quals la malaltia afecta l'aparell respiratori, circulatori, digestiu, de la sang i òrgans hematopoètics, sistema nerviós, aparell locomotor, aparell genitourinari, metabolisme i sistema endocrí
7. Formular hipòtesis i recollir i valorar de manera crítica la informació per a la resolució de problemes seguint el mètode científic.
8. Indicar les exploracions complementàries bàsiques per interpretar les manifestacions de la malaltia sobre els diferents òrgans i sistemes del cos humà
9. Realitzar una exploració física general i de l'aparell respiratori, circulatori, digestiu, de la sang i òrgans hematopoètics, sistema nerviós, aparell locomotor, aparell genitourinari, metabolisme i sistema endocrí
10. Realitzar una història que compregui els antecedents personals, fisiològics i patològics de la malaltia, a més dels principals signes i símptomes de les malalties de l'aparell respiratori, circulatori, digestiu, de la sang i òrgans hematopoètics, sistema nerviós, aparell locomotor, aparell genitourinari, metabolisme i sistema endocrí

Continguts

Desenvolupament de la semiologia i propedèutica clínica generals i per aparells i sistemes. Etiologia general de les malalties. Fisiopatologia i grans síndromes dels aparells: respiratori, cardiocirculatori i digestiu, de la sang i òrgans hematopoètics, del sistema nerviós, aparell locomotor, metabolisme, aparell genitourinari i del sistema endocrí.

Blocs distributius

1. Introducció: aspectes generals, concepte de l'assignatura, relació metge malalt.
2. Concepte d'etiologia, fisiopatologia, semiologia i propedèutica clínica. Salut i malaltia.
3. Manifestacions de les malalties, grans síndromes, exploració funcional dels diferents aparells i sistemes
4. Semiologia i propedèutica Clínica

A. INTRODUCCIÓ.

1. Introducció a la Patologia General

2. Relació metge malalt

B. ETIOLOGIA I FISIOPATOLOGÍA GENERAL

3. Fisiopatologia de la termoregulació. Síndrome febril.

4. Fisiopatologia del dolor

5. Síndrome constitucional /síndrome d'afectació de l'estat general.

6. Concepte de constitució. Constitució i malaltia. Factors endògens de risc.

7. Els agents físics com a causa de malaltia.

8. Els agents químics com a causa de malaltia. Intoxicacions. Enverinaments.

9. Factors ambientals com a causa de malaltia. Hàbits alimentaris. Tabac. Alcohol. Altres drogues

10. Factors psíquics i socials. Patologia laboral.

11. Patologia general de les neoplàsies. Carcinogènesi. Efectes del tumor sobre l'hoste. Síndromes paraneoplàsiques.

12. La malaltia en el vell. Síndromes geriàtriques.

C. MANIFESTACIONS DE LES MALALTIES I FISIOPATOLOGIA ESPECIAL

Aparell Respiratori

13. Principals signes i símptomes de l'aparell respiratori

14. Insuficiència respiratòria i distres respiratori de l'adult

15. Síndromes pulmonars obstructives

16. Síndromes pulmonars restrictives. Cavitació pulmonar

17. Síndromes pleurals

18. Fisiopatologia del diafragma i del mediastí. Síndromes mediastíniques

Aparell Circulatori

19. Principals signes i símptomes de l'aparell circulatori

20. Insuficiència cardíaca

21. Fisiopatologia de les lesions valvulars. Estenosi i insuficiència

22. Fisiopatologia del pericardi. Síndromes pericàrdiques

23. Fisiopatologia de la circulació coronària. Síndrome coronària

24. Fisiopatologia del circuit menor

25. Fisiopatologia del circuit major. Hipertensió arterial. Hipotensió arterial

26. Fisiopatologia del xoc. Mecanismes i tipus de xoc

Aparell Digestiu

27. Semiologia general de l'aparell digestiu. Dolor abdominal. Hemorràgia digestiva

28. Trastorns del trànsit intestinal. Diarrea i restrenyiment. Síndrome rectal
29. Síndrome de malabsorció i maladigestió. Fisiopatologia i causes
30. Síndrome ictèrica. Fisiopatologia. Classificació
31. Hipertensió portal. Ascitis
32. Insuficiència hepàtica. Encefalopatia hepàtica

Sang i Òrgans Hematopoètics

33. Fisiopatologia de l'eritròcit. Síndrome general anèmica. Síndrome poliglobúlica. Exploració general del sistema hematopoètic
34. Alteracions de la sèrie blanca
35. Fisiopatologia de les alteracions de l'hemostàsia
36. Hipofunció i hiperfunció de la medul·la òssia
37. Adenomegalias y esplenomegalia

Neurologia

38. Semiologia general del sistema nerviós. Principals signes i símptomes.
39. Patologia de la funció motora. Síndrome piramidal. Fisiopatologia. Exploració de les paràlisis piramidals. Síndrome de la banya anterior. Alteracions del nervi motor. Trastorns de la transmissió neuromuscular
40. Síndromes extrapiramidals. Hipocinèssies. Hiperkinèssies. Trastorns del to muscular
41. Síndromes medul·lars, radiculars i dels nervis perifèrics. Síndromes medul·lars segmentaris. Síndromes cordonals. Síndrome de secció medul·lar aguda completa. Síndrome d'hemisecció medul·lar. Nivells d'alteració medul·lar. Síndromes radiculars i dels nervis perifèrics: semiologia
42. Síndrome vestibular i síndrome cerebel·losa. Fisiopatologia i semiologia
43. Síndrome meníngia i síndrome d'hipertensió endocraniana. Fisiopatologia i semiologia
44. Patologia general dels estats de vigília i son. Comes
45. Síndromes topogràfiques cerebrals. Demències

Aparell Locomotor

46. Semiologia i fisiopatologia general de l'aparell locomotor
47. Fisiopatologia general del metabolisme ossi

Metabolisme

48. Trastorns del metabolisme hidrocarbonat. Hipoglucèmies. Hiperglucèmies
49. Trastorns del metabolisme dels lípids. Hipolipoproteïnèmies. Hiperlipoproteïnèmies
50. Trastorns del metabolisme de les proteïnes. Trastorns del metabolisme de les purines: fisiopatologia dels trastorns de l'àcid úric
51. Fisiopatologia de l'aigua i dels electròlits. Trastorns de l'equilibri hídric. Trastorns del balanç de sodi. Trastorns de l'equilibri àcid-base. Trastorns del balanç del potassi

Aparell Genitourinari

52. Semiologia i exploració general de l'aparell genitourinari. Dolor nefrourològic. Trastorns de la micció. Poliúria, oligúria i anúria. Alteracions de l'aspecte i composició de l'orina. Trastorns de l'aparell genital

53. Grans síndromes renals. Síndrome glomerulars, tubulo-intersticials i vasculorenals

54. Insuficiència renal. Tipus. Fisiopatologia i semiologia

Sistema Endocrí

55. Sistema hipotalamohipofisari. Síndromes hipotalàmiques. Síndromes d'hipofunció i d'hiperfunció hipofisària

56. Tiroide. Fisiopatologia del goll simple. Síndrome hipotiroidea. Síndrome hipertiroidea. Paratiroides. Síndromes d'hipofunció i hiperfunció

57. Suprarenals. Hipofunció i hiperfunció corticosuprarenal. Hiperfunció de la medulla suprarenal

58. Fisiopatologia general de les gònades

D. SEMIOLOGIA I PROPEDEÚTICA CLÍNICA

SEMINARIS: COMUNICACIÓ, CONFIDENCIALITAT, EXPLORACIÓ GENERAL I PER APARELLS I SISTEMES

Seminari 1. Comunicació amb el malalt, la família, l'equip assistencial i l'entorn. Consentiment informat

Seminari 2. L'exploració general del malalt. Principis generals.

Seminari 3. Exploració física de l'aparell respiratori.

Seminari 4. Exploració física de l'aparell circulatori (1).

Seminari 5. Exploració física de l'aparell circulatori (2).

Seminari 6. Exploració física de l'aparell digestiu. Exploració de l'abdomen. Exploració ano-rectal.

Seminari 7. Exploració general de l'aparell genitourinari.

Seminari 8. Semiologia i exploració general de l'aparell locomotor

Seminari 9. Exploració general del sistema nerviós. Marxa. Exploració de la motilitat, del trofisme i del to muscular. Exploració de la sensibilitat

Seminari 10. Exploració dels reflexes. Principals alteracions

Seminari 11. Exploració dels parells cranials

LABORATORI D'HABILITATS CLÍNiques

LABORATORI D'HABILITATS CLÍNiques (I)

Pràctica 1. Història clínica y anamnesis. Principis generals

Pràctica 2. Antecedent patològics i personals

Pràctica 3. Anamnesi per aparells i sistemes

Pràctica 4. Antecedents familiars

Pràctica 5. Curs de la malaltia. Epícrisi. Història clínica orientada per problemes. Diagnòstic clínic

Pràctica 6. L'exploració del malalt. Principis generals. Mesures de precaució en l'exploració física. Mesura de les constants vitals

Pràctica 7. Lesions elementals de la pell. Exploració de coll i extremitats

Pràctica 8. El metge i el laboratori: principis tècnics

Pràctica 9. Lectura i interpretació d'ECG (1)

Pràctica 10. Lectura i interpretació d'ECG (2)

Pràctica 11. Lectura i interpretació d'ECG (3)

LABORATORI D'HABILITATS CLÍNIQUES (II)

Sessió 1. Interpretació clínica de la mesura de la PA

Sessió 2. Anomalies de la freqüència i ritme cardíacs

Sessió 3. Sorolls cardíacs

Sessió 4. Soroll cardíacs afegits

Sessió 5. Bufs cardíacs (1)

Sessió 6. Bufs cardíacs (2)

Sessió 7. Auscultació respiratòria

Sessió 8. Semiologia de les malalties respiratòries mes freqüents

Sessió 9. Exploració abdominal i altres exploracions

SEMINARIS DE CASOS CLINICS

Seminari 1.: cas de Síndrome febril

Seminari 2: cas de malaltia de l'aparell Respiratori

Seminari 3: cas de malaltia de l'aparell Circulatori

Seminari 4: cas de malaltia de l'aparell Digestiu

Seminari 5: cas de malaltia Hematològica

Seminari 6: cas de malaltia Neurològica

Seminari 7: cas de malaltia Metabòlica

Seminari 8: cas de malaltia de l'aparell Genitourinari

Seminari 9: cas de malaltia Endocrinològica

Seminari 10: cas de problema ètic i de aspectes relacionats amb la confidencialitat

PRÀCTIQUES CLÍNIQUES ASSISTENCIALS

Total: 15 hores (3h x 5 dies), grups de 2 alumnes

Rotació per la sala d'hospitalització: 5 dies, 3 hores al dia, amb els objectius de realitzar 5 històries clíniques

completes i d'aconseguir experiència en exploració de les principals síndromes clíniques:

Pràctiques d'anamnesi

Història clínica nº 1.

Història clínica nº 2.

Història clínica nº 3.

Història clínica nº 4.

Història clínica nº 5.

Pràctiques d'exploració física

Exploració de les síndromes respiratòries

(exploració de la insuficiència respiratòria, exploració de la síndrome de condensació pulmonar, exploració de les síndromes pleurals)

Exploració de les síndromes cardiocirculatòries

Exploració de la insuficiència cardíaca, exploració del fracàs cardiocirculatori, exploració del dolor precordial, exploració de la pressió dels polsos arterials)

Exploració de les síndromes digestives

(Exploració de la síndrome ascítica, exploració de la síndrome icterica, exploració de la insuficiència hepàtica)

Exploració de les síndromes nefrourològiques

(Exploració de la síndrome urinària, semiologia de l'edema)

Exploració de les síndromes hematològiques

(Exploració i valoració general de la síndrome anèmica, exploració de la melsa i de les regions ganglionars)

Exploració de les síndromes neurològiques

(Exploració del sistema motor (força i to musculars, reflexes, marxa), exploració de la sensibilitat, exploració de la coordinació i de l'equilibri, exploració de la síndrome meníngia)

Metodologia

Aquesta Guia descriu el marc, continguts, metodologia i normes generals de l'assignatura, d'acord amb el pla d'estudis vigent. L'organització final de l'assignatura pel que fa al número i mida de grups, distribució en el calendari i dates d'exàmens, criteris específics d'avaluació i revisió d'exàmens, es concretaran a cada una de les Unitats Docents Hospitalàries, que ho explicaran a través de les seves pàgines WEB i el primer dia de classe de cada assignatura, a través del professors responsable de l'assignatura a les UDDHH.

Per el curs 2012-2013, els professors designats pels Departaments com a responsables de l'assignatura a nivell de Facultat i de les UDDHH son:

Departament responsable: Medicina

Responsable de Facultat: Alexandre Roca- Cusachs Coll

Responsables UDDHH:

UD Vall d'Hebron: Vicent Fonollosa Pla

UD Germans Trias i Pujol: Celestino Rey-Joly Barroso; Jordi Tor Aguilera

UD Sant Pau: Alexandre Roca-Cusachs Coll

UD Parc Taulí: Ferran Segura Porta

Metodología docent general:

Classes magistrals (tipologia TE)

Mida de grup: grup de matrícula. Sessions programades 58 (1h per sessió). L'alumne adquireix els coneixements teòrics propis de l'assignatura assistint a les classes magistrals i complementant-les amb l'estudi personal dels temes explicats. Les classes magistrals estan concebudes com un mètode essencialment expositiu, de transmissió del coneixement del professor a l'alumne.

Seminaris (tipologia SCC). En grups reduïts (10-12 alumnes). En cada seminari es tractarà un tema seleccionat d'acord amb la programació establerta, mitjançant l'intercanvi d'informació i el debat consegüent.

Seminaris de casos clínics (tipologia SCC). En grups reduïts (10-12 alumnes) . Els alumnes discutiran supòsits clínics tipus, sota la direcció d'un tutor. Alguns d'aquests seminaris serviran de base i tutoria a les presentacions de les històries clíniques que l'alumne haurà de realitzar i lliurar com a parta part de l'avaluació clínica.

Pràctiques de laboratori clínic (tipologia PLAB). En grups reduïts (10-12 alumnes) a l'aula d'habilitats clíniques . Les activitats realitzades dins d'un horari programat estan encaminades a l'adquisició d'habilitats clíniques.

Pràctiques clíniques assistencials (PCA, tipologia PCLI). Es realitzaran en grup de 2 alumnes. Total: 15 hores (3h x 5dies).

Els alumnes acudirán a les instal·lacions de les sales d'hospitalització: 5 dies, 3 hores al dia, amb els objectius de realitzar 5 històries clíniques completes i d'aconseguir experiència en exploració de les principals síndromes . Les històries clíniques realitzades seran la base dels lliuraments que l'alumne haurà de realitzar i que seran avaluats com a part de l'avaluació clínica.

Treball autònom (total 137 hores). Lectura comprensiva de textos i articles, estudi i realització d'esquemes, resum i assimilació conceptual dels continguts. Preparació de les presentacions i lliuraments.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	58	2,32	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Laboratori d'habilitats clíniques	20	0,8	1, 2, 3, 7, 8, 9, 10
Pràctiques clíniques assistencials	15	0,6	3, 7, 8, 9, 10
Seminaris	11	0,44	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Seminaris de casos clínics	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Tipus: Autònomes			

Lectura comprensiva, esquemes i resums, resolució de problemes i preparació de treballs	137	5,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
---	-----	------	-------------------------------

Avaluació

Es realitzarà una avaluació del coneixement dels continguts teòrics de l'assignatura i de les actituds, aptituds i competència clínica. El pes relatiu de l'examen teòric i de l'avaluació clínica és del 70% i 30% respectivament (màxim 7 i 3 punts sobre 10).

Avaluació dels coneixements teòrics

Examen teòric final. L'examen final inclou tot el temari de l'assignatura i el contingut dels seminaris. L'examen tipus test, inclourà preguntes que tindran 5 respostes possibles i una única opció certa. Les respostes equivocades restaran 0,25 punts.

Exàmens teòrics parcials. Es realitzaran dos exàmens parcials. El primer inclourà els 32 primers temes i el contingut corresponent dels seminaris realitzats. El segon parcial inclourà els temes i contingut de seminaris restants. Aquests exàmens podrà alliberar matèria amb una nota equivalent a 6 sobre 10.

La nota final de teoria s'obindrà del promig de les notes obtingudes en els dos exàmens parcials. Per poder fer aquest promig, la puntuació mínima de qualsevol dels parcials haurà de ser de 4.

L'alumne s'haurà de presentar a l'examen final de qualsevol parcial no alliberat sempre i quan el promig dels dos sigui inferior a 5. En cas de no poder fer promig entre els exàmens parcials la puntuació final correspondrà al valor més baix dels obtinguts en els parcials.

Els alumnes que superin qualsevol dels exàmens parcials podran presentar-se a l'examen final per millorar nota, renunciant prèviament per escrit a la nota obtinguda als parcials.

EXEMPLES:

1er parcial	2on parcial	Promig	Nota provisional teoria	Examen final
4	4	Si	4	1erP + 2on P
6	4	Si	5	Aprovat
6	3	No	3	2ºn P
3	6	No	3	1er P
NP	6	No	NP	1er P

Avaluació Clínica

Compren l'avaluació pràctica i de presentació de treballs i històries clíniques. L'assistència a pràctiques és obligatòria. Qualsevol absència cal justificar-la a el tutor responsable i recuperar-la si és necessari per que l'alumne pugui ser avaluat.

Qualificació final

Promig ponderat dels coneixements teòrics (70%) i de l'avaluació clínica (30%). No es podrà fer el promig entre l'avaluació teòrica i l'avaluació clínica si no s'obté una puntuació mínima de 4/10 en ambdues proves. En cas de no poder fer el promig, la qualificació final correspondrà al valor quantitatiu més baix d'entre els obtinguts en les avaluacions teòrica i clínica.

EXEMPLES:

Teoria final	Clínica final	Promig	Nota final numèrica	Nota final qualitativa
4 (x0,7=2,8)	8 (x0,3=2,4)	Si	5,2	Aprovat
3 (x0,7=2,1)	8 (x0,3=2,4)	No	3	Suspès
6 (x0,7=4,2)	4 (x0,3=1,2)	Si	5,4	Aprovat
7 (x0,7=4,9)	3 (x0,3=0,9)	No	3	Suspès

Qualificació quantitativa: nota numèrica amb un decimal, de 0 a 10 (0-4,9 suspès; 5-6,9 aprovat; 7-8,9 notable; 9-10 excel·lent).

Qualificació qualitativa: Suspens, Aprovat, Notable, Excel·lent, MH.

Sistema de revisió d'exàmens

La revisió dels exàmens es farà de forma individual amb l'alumne, prèvia sol·licitud per escrit en els terminis establerts.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació de la presentació de treballs i històries clíniques	10%	2,8	0,11	7, 8, 9, 10
Avaluació dels coneixements teòrics	70%	7	0,28	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Avaluació pràctica	20%	4,2	0,17	7, 8, 9, 10

Bibliografia

A) PATOLOGÍA GENERAL

García-Conde J, Merino Sánchez J, González Macías J. PATOLOGÍA GENERAL. Semiología Clínica y Fisiopatología. 2ª edición. Madrid 2004. McGraw-Hill•Interamericana de España.

Laso FJ. PATOLOGÍA GENERAL. Introducción a la Medicina Clínica. Barcelona 2010. Masson, S.A.

Pérez Arellano JL. Sisinio de Castro, Manual de PATOLOGÍA GENERAL. 6ª edición. Barcelona 2006. Masson, S.A.

B) MEDICINA INTERNA

Farreras-Rozman. MEDICINA INTERNA. 17ª edición. Madrid 2012. Elsevier España.

Harrison's PRINCIPLES OF INTERNAL MEDICINE. Eighteenth Edition. New York 2012. McGraw-Hill.

Rodés Teixidó J, Guardia Massó J. MEDICINA INTERNA. 2ª edición. Barcelona 2004. Masson, S.A.

C) SEMIOLOGÍA I PROPEDÉUTICA CLÍNICA

DeGowin's DIAGNOSTIC EXAMINATION. Richard F. LeBlond, Donald D. Brown, Richard L. DeGowin. Ninth Edition. New York 2008. Mc Graw-Hill, Inc.

Douglas G, Nicol F, Robertson C. Macleod EXPLORACIÓN CLÍNICA. 12ª edición. Barcelona 2011, Elsevier España, S.L.

Prieto Valtueña, J.M. Noguera-Balcells. EXPLORACIÓN CLÍNICA PRÁCTICA. 27ª edición. Barcelona 2011. Elsevier España, S.L.

Seidel, HM, Ball JW, Dains JE, Flynn JA, Solomon BS, Stewart RW. Manual Mosby de EXPLORACIÓN FÍSICA. Séptima edición. Barcelona 2011. Elsevier España, S.L.

Swartz MH. Tratado de Semiología. Anamnesis y exploración. Sexta edición. Barcelona 2010. Elsevier España, S.L.

D) RECURSOS D'INTERNET

Es pot disposar d'una gran varietat de llocs a Internet útils per l'aprenentatge de la Patologia General i la propedèutica Clínica. Alguns exemples es poden trobar a:

Aula habilitats clíniques. Centre de recursos docents de la Facultat de Medicina:

<http://crfm.uab.cat/gestor/ef/index.php#!/home>

Recursos sistematitzats i revisats de medicina clínica:

<http://www.medmatrix.org>

<http://www.cdc.gov/health/default.htm>

No obstant, l'amplitud de l'oferta obliga a utilitzar motors de recerca per paraules clau, que ens permet obtenir adreces tant de textos com d'imatges (examen clínic, examen físic, exploració física, exploració clínica, clinical examination physical exam, o per aparells i sistemes específics). Alguns buscadors més utilitzats actualment es poden trobar a:

<http://www.google.com>

<http://www.youtube.com/>

<http://dir.yahoo.com/Health/>

E) DICCIONARIS

Dorland DICCIONARIO ENCICLOPÉDICO ILUSTRADO DE MEDICINA. 30ª edición. Madrid 2005. Elsevier España, S.A.

Dorland DICCIONARIO DE IDIOMAS DE MEDICINA, Inglés/Español Español/Inglés. Madrid 2005. Elsevier España, S.A.

DICCIONARIO TERMINOLÓGICO DE CIENCIAS MÉDICAS. 13ª edición. Barcelona 1992. Masson, S.A.

DICCIONARI ENCICLOPÈDIC DE MEDICINA. Barcelona 2000. Enciclopèdia Catalana.

STEDMAN'S MEDICAL DICTIONARY. 28th edition. Baltimore 2006. Lippincott Williams & Wilkins.

Navarro FA. DICCIONARIO CRÍTICO DE DUDAS INGLÉS-ESPAÑOL DE MEDICINA. 2ª Edición. Madrid 2006. McGraw-Hill Interamericana.